

A U É

SUPLEMENT SETMANAU DETH DIARI AVUI. DISSABTE, 10 D'OCTOBRE DE 1998

Es fires de Les, Salardú e Vielha s'amplissen de visitaires maugrat es baishes temperatures

Un visitaire d'excepcion siguec eth Conselhèr de Trabalh, Ignaci Farreres, que se desplaçec entà Vielha convidat per Ajuntament

III Pendent era setmana Les, Salardú e Vielha an estat centres d'interès de pagedi e visitaires. Es hèires de tardor, tot e qu'eth temps

non acompanyhèc massa degut as baishes temperatures e ara pluja, se convertiren en punt de trobada de tractants de bestiar e curiosi.

Enes hèires, que se celebrèn dimars, dimèrcles e dijaus respectivament, tanpòc i manquèren mars-hants que portauen tota

sòrta de productes. Un visitaire d'excepcion siguec eth Conselhèr de Trabalh, Ignaci Farreres, que estèc dijaus en Vielha.

Era prumèra des tres hèires siguec dimars en Les

SILVIA PUERTOLAS

Acòrd entar us e gestion de pistes e cabanes de montanha

IV Deluns se signèc, ena Sedença deth Conselh Generau, un convèni entre eth Govern Aranés e es Ajuntaments e Pedanies, en que s'establís eth marc de cooperacion entar us e gestion de pistes forestaus e cabanes de nauta montanha. En document, signat peth Sindic d'Aran, Carlos Barrera, damb cadun des alcaldes e pedanis deth parçan, se remassen es compromisi aquerits per totes dues parts damb era volentat d'apraiar cabanes, modificar traçats, sanejar cauçades e espedalhar espònes entà sajar de melhorar accèsi e ara ora previer huecs forestaus, enes terrenes propietat de cada entitat municipau. Entà finançar es despenes que comportarà aguest acòrd s'an auut de delimitar ues qualificacions de pistes en tot tier en compe diuersi factors. En convèni tanben quede constància dera intencion d'eliminar es zònes a on actuaument s'autorise era acampada de grops organisadi.

MIRALHEM-MOS

VIII En Miralhem-mos d'aguesta setmana rebrembam es mines de Margalida e Victòria. Mo'n vam entà Bossòst en tot sajar de parlar damb vesins qu'encara an ena sua memòria es trabalhs que se podien arribar a hèr. Personatges com ei eth cas de Juan Peremartí de çò de Miñana, trabalhèren en mestiers tan duros com en bocart o de carretèr en tot transportar materiau enquiath Pònt de Rei. Juanito, que neishec en an 1902 a ua salut e memòria envejables e as sons 96 ans rebrembe qu'es mines de plom e zènc, que se dauriren en an 1908 dèren alavetz trabalh a fòrça aranesi, sustot deth Baish Aran.

S E R V I C I S

- BAR
- MINIARS "CARN ARA BRASA"
- ALOTJAMENT 30 PLACES - MANTES
- DUCHES - WC - AIGUA CALDA - AIGUA CORRENT
- BOTIQUIN - EMISORA D'EMERGÈNCIA
- SERVICI DE GUIDES

OBERT TOT L'ANY

Refugi Amics de MONTGARRI

VAL D'ARAN 1657 m.

INFORMACION REFUGI E RESERVES
973 64 50 64 / 973 64 07 80 / 939 494 546

Benvinguts a Bossòst!

La Casa del Jamón

DEGUSTACIÓ GRATUÏTA

- * FORMATGES MANXECs
- * PERNIL SERRÀ
- * EMBOTITS CASOLANS
- * PATÉS CASOLANS
- * FRUITS SECS

Plaça Església, s/n. BOSSÒST - Val d'Aran
C/ Pietat, 12. Tel. 973 64 72 12

ERA ENTREVISTA

Eduardo Castet

ARTESAN

“Entà hèr es paèrs auia arribat a trèir enquia trenta tires per mata”

Silvia Puértolas
Arres

Aguesta setmana mos apropam entà Arres Dessús a on i viu, Eduardo Castet, un des pògui pagesi qu'encara elabore artesanaument paèrs, joates, coliers d'esqueres e d'auti objèctes. Aué mos explique es tecniques que li ensenhèren es sòns auantpassats entà hèr sustot paèrs.

Silvia Puértolas. A vosté qui li ensenhèc a hèr paèrs?

Eduardo Castet Eth mèn pair-sénher siguec eth que me comencèc a ensenhar. Dempús jo, a truca de trabalhar era tecnica que s'a d'empregar, è anat aprenent coma s'auien de fabricar.

S.P. Quan ne comencèc a hèr?

E.C. De mainatge, non rebrembi ben ben es ans qu'auia. Quan ne hège eth mèn pair-sénher, jo ja m'entretenguia ath sòn costat. Ère sustot ena sason d'iuèrn en tot cauà-mos ath cant deth huec.

S.P. Guaire temps pòt méter en hèr ua pèça artesanau coma son es paèrs?

E.C. Ei ua faena entretenguda. Depen deth modèu que se hèsque. N'i a de tamanh mès gran, uns auti de mès petits. D'aqueri mès petits te pòs arribar a hèr un en un dia. Mès i as de dedicar ores.

S.P. Quin tipe de materiau hè a servir entà fabricà-les e quin ei eth melhor moment entà remassar aguesta matèria prumèra?

E.C. Son branques d'aurassèr. Remassar se pòt hèr ath long de tot er an mès en iuèrn ei era melhor sason. Alavetz es mates son umides e ei mès dificil que s'espatisquen.

S.P. Quina tecnica hè a servir entà sua confeccion?

E.C. Prumèr cau anar a cercar es mates e tengué-les en lòcs umits enquia que i comences a trabalhar. Pren-gui era mata, quan mès lisa melhor ja qu'atau ei de mès bon manejar. Vas treiguent tires de punta a punta enquia que demore completament pelada, en

SILVIA PUÉRTOLAS

tot anà-la doblant damb eth jolh. Jo auia entenut de pare vielh qu'es mates quan auien mès color de café mès bones èren. Ben, vas shirant es tires. Un viatge son trètes, alavetz damb eth ginhauet les cau igualar. Quan as hèt aguest procès, ja pòs començar a trabalhar entara elaboracion dera pèça. Semble un procediment senzilh mès non tostemp totes es tires que trèes se pòden profitar dat que se'n trenquen fòrça. Jo n'auia arribat a trèir enquia trenta tires d'ua mata, ara ja non son tan bones.

S.P. Ena Val d'Aran encara i a d'auta gent que hè paèrs de manèra artesanau?

E.C. Òc, ja ac creigui. En Arres Dejós i a un aute senhor que les hè. En Es Bòrdes tanben n'i a un que se i dedique. Mès abantes era gent, senon toti, era grana

majoria trabalhau es branques d'aurassèr entà hèr aguesti paèrs que dempús servien entà portar tota sòrta de productes, sustot deth uart. En Es Bòrdes tanben ne i auie un aute òme que les hège, e qu'ara viu en Vielha.

S.P. Aguesti trabalhs artesanaus son un producte de reclam qu'era gent cerque fòrça entà crompar. A vosté tanben li'n demanen?

E.C. E tant. Temps en darrèr n'auia venut enta particulars que me'n demanauen. Mès non sonque entara gent deth país tanben ne hè venut entà París. Ara se non ei bèth compromís non les hèsqui guaire. Per ua part, perque non compense economicament, dat que pèrdes temps en anar a cercar es mates e en trabalhà-les. Te les cau trigar e non totes son bones e polides. I passes fòrça ores.

Eth que les crompe ac trape car e qui les hè i a de dedicar massa estones. Dempús, tanpoc è es mans tan fòrtes coma abantes entà podé-i passar massa temps sense que de seguida se'n ressenten.

S.P. Tostemps se l'a coneishut para sua adretia entà elaborar paèrs, mès tanben hè d'auti objèctes artesanaus.

E.C. Òc, hèsqui joates entàs vaques, talhades de noguèr e de pin; horques de husta e d'auti objèctes que se hègen a servir temps entà darrèr entà trabalhar era èrba. Tanben auia hèt canaules. Ara trapi entretengut hèr corbilhons petits entà decoracion hèti en “mimbre”.

S.P. A bèra pèça que considère especiau?

E.C. Auia hèt petites caishes de husta quan èra ena mili. D'açò ja te parli de

PERFIL

Eduardo Castet neishec en noveme de 1918 en Arres. Coma fòrça auta gent dera sua epòca a trabalhat tostemp ena pagesia. Ei atau que de ben joen comencèc a elaborar artesanaument utissi qu'alavetz èren de besonh entath sòn prètzhet. Parlam de paèrs, joates, coliers entàs vaques... convertits ara en objèctes de decoracion. Eduardo de casa “Cabaler” ei des pògues persones qu'encara trabalhe era husta damb eth ginhauet, ua tecnica que li ensenhèc eth sòn pair-sénher. Ara qu'ei a pròp de complir 80 ans, mos rebrembe quan anèc entà Calella entà ua hèira qu'amassèc artesanans de tota Espanha. Es sòns productes an estat crompats per gent d'Aran e de dehòra; an arribat enquia París.

fòrça ans entà darrèr. Èren pèces trabalhades a punta de ginhauet damb ornaments decoratius des qu'encara ne consèrvi quauqu'ua.

S.P. Mos explique era sua experiència en ua fira artesanau ena que participèc hè quauque an.

E.C. Mos convidèren tà anar tà ua Fira en Calella. I auie artesanans de tota Espanha. Der an ben ben non me'n brembi. Se tractae d'ua hèira d'artesanau. A jo non me deishauen trabalhar, dat qu'ath mèn torn ère plen de gent guardant coma hèga era demostracion de coma se fabricaue un paèr. Aguesta fira durèc tres dies, d'aciu er unic que i anèc a trabalhar sigui jo.

S.P. I a gent joena que l'age demanat bèth viatge d'ensenhà-li era manèra de trabalhar aguesta tecnica des paèrs?

E.C. Un viatge o dus. Mès i cau trabalhar cada dia, non se tracte d'aprèner d'un moment entà un aute.

JAUME VILALTA
President
CRISTINA COLL HUIX
Directora general

VICENT SANCHIS
Director
LLUÍS MARTÍNEZ
Subdirector
Redacció:
SILVIA PUÉRTOLAS

Producció tècnica:
JORDI PELÁEZ
Publicitat:
ALBERT BORRÁS
JORDI RIBAS

Centraleta Tel.: 93-316 39 00 · Fax: 93-316 39 36
Publicitat Tel.: 93-316 39 23 · Fax: 93-316 39 25
Subscriptors Tel.: 93-316 39 44 · Fax: 93-316 39 15
Distribució Tel.: 93-316 39 16 · Fax: 93-316 39 15
Consell de Cent. 425 - 08009 Barcelona

Telèfons a la Vall d'Aran
Redacció. 909 50 92 02
Publicitat. 908 69 29 50

DI: B20.249-1976
DIFUSIÓ CONTROLADA PER L'UOJD

Les, Salardú e Vielha punt de trobada des pagesi enes hèires deth bestiar

Eth Conselhèr de Trabalh, Ignaci Farreres, visitèc era fira de Vielha convidat per Ajuntament de Vielha-Mijaran

Silvia Puértolas
VIELHA

Aguesta setmana Les, Salardú e Vielha an celebrat es tres des quate fires de bestiar que se hèn cada an ena Val d'Aran.

Era prumèra hèira siguec dimars en Les, a despiet qu'eth temps non acompanyhèc massa pera ploja que queigues ath long deth dia, compdèc damb força afluència de public.

Eth parçan dera Ièrla tornèc a remassar un bon nombre de bestiar tant de cabalham, oelham coma deth vacum. Era majoria de caps que s'exposèren èren venguts de França e deth Baish Aran. En madeish recinte firau tanben s'aufric un esdesjuar entà toti es assistents as que se les convidèc a òlha aranesa, langoisa, embotits, pan e vin. Dempús se hec ua demostracion de materiau agricòla e de bricolatge.

Tanben, enes carrèrs deth centre deth pòble, se placèren ath torn de setanta expositors enes que se i podèc veir tota sòrta de productes alimentaris, ròba, objèctes de decoracion e de ferreteria.

Ath long deth maitin tanpòc manquèc era animacion pes carrèrs de Les damb era actuacion deth grop d'Acordeonistes Aran-Comenges.

Enguan era prumèra hèira dera sason, era mès joena de totes es que se consèrven, tanben compdèc damb era serada de balh que barrèc aguesta edicion. Cau rebrembar qu'a diferència des autes fires que se heren pendent era setmana, aguesta non incentivèc as pagesi que i participèren.

Totun, er Ajuntament de Les destine ua ajuda economica entara fira que per decision de toti es pagesi, se

Eth Conselhèr Farreres visitèc eth recinte firau de Vielha

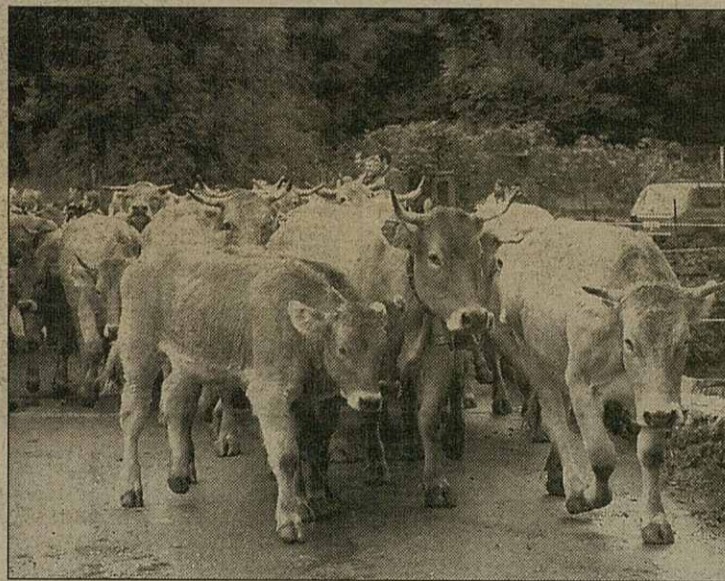
hè a servir entara promocion dera madeisha.

Salardú

Un dia dempús dera hèira de Les, Salardú siguec eth centre dera unica fira de bestiar que se consèrve en Naut Aran.

Es animaues, que se situèren un an mès en camin qu'amie entà Aiguamòg propuèren majoritàriament de pòbles qu'entoren Salardú. Uns trenta pagesi portèren ath torn de quate cents caps de bestiar entre vaques e shivaus.

Tot e qu'eth nombre ère plan important, es tractants non poderen crompar oelhes dat qu'es baishes temperatures que s'enregistrèren dimèrcles ena Val d'Aran, non permetèren trasladar caps de bestiar d'aguesta espècie entath recinte. Enguan, en Salardú, es pagesi que i prengueren part sigueren gratificadi coma en edicions anteriores damb un incentiu economic de 25.000 pessetes. En aguesta ocasion tanpòc i manquèren ne er esdesjuar popular ne es marshants pes carrèrs.

Salardú tanben celebrèc era sua fira de bestiar

Era darrèra fira dera setmana siguec dijaus en Vielha. Aguesta acostume a èster, des quate que se hèn ena Val d'Aran, era que remasse mès participacion tant de bestiar coma de visitaires.

Vielha

Eth recinte firau, emplaçat enes prats qu'entoren eth camp de fòtbol,

compdèc damb un visitaire d'excepcion. Er Ajuntament de Vielha-Mijaran convidèc a participar d'aguest dia de hèsta locau ath Conselhèr de Trabalh dera Generalitat, Ignaci Farreres, que siguec rebut per Alcalde, Jusèp Calbetó, e peth Sindic d'Aran, Carlos Barrera.

Enes ores que demorèc ena Val d'Aran, Farreres aprofitèc entà facilitar es

donades sus eth nombre d'arturats inscrits ena Oficina de Trabalh deth parçan.

En mes d'agost eth nombre ère de 52, çò que supòse ua taxa der 1,52 % dera poblacion actiua. Eth Conselhèr Farreres remerquèc qu': "Era Val d'Aran entèste eth listat de comarques de Catalonha damb mens arturats, ua donada importanta se se ten en compde qu'enes darrèri ans se mantien en aguesta chifra."

Eth recinte firau, que ja se podie començar a visitar de bon maitin, recuelhec pagesi venguts de toti es punts dera Val d'Aran. Aguesta, com era de Salardú, tanben incentivèc as pagesi participaires. Ath delà, autregèc prèmis as melhors animaues portats enquiara fira.

Dempús, en madeish camp de fòtbol, se hec ua exhibicion de gossets d'atac atau coma de localizacion de persones. Era demostracion correc a cargue deth club de Tarbes (França) Cynophile St. Roch Julian. Aguesta tresau hèira tanben compdèc tanben damb mès de dues centes paradetes ambulantes.

Maugrat qu'enguan eth temps non acompanyhèc massa, eth President dera Associacion de Pagesi, Manel Barella, hec ua avaloracion globau positiua des tres fires: "dempús der esfòrc que se hè des dera Associacion, des deth Conselh e des des madeishi municipis, era gent dera Val d'Aran ei molt conscienciada en tèma dera pagesia, ei molt animada a hèr causes, d'aciù ven era importanta participacion qu'auem auut, tant de pagesi coma de visitaires, en aguestes tres hèires maugrat eth mau temps"

Ara sonque manque per celebrè-se era darrèra des fires de tardor, que serà eth pròplèu 20 d'octobre en Bossòst.

CATALUNYA
RÀDIO

NAUT ARAN 98.4 BAISH ARAN 98.0

catalunya
informació

NAUT ARAN* BAISH ARAN*
98.4 98.0

* En desconexion entà era Val d'Aran programa MEDDIA ARANÈS de: 12 a 13 ores e de 19 a 20 ores.

RAC 105

NAUT ARAN 103.4

RÀDIO ASSOCIACIÓ DE CATALUNYA

CATALUNYA
MÚSICA

NAUT ARAN 98.4 BAISH ARAN 98.0

La Setmana

B. p. 86 — 64230 LESCAR

Telefòne : 05 59 68 66 79

Telecopia : 05 59 68 67 17

Setmanèr occitan d'informacions publicat per la
S. C. O. P. — S. A. R. L. VISTEDIT
Las Campanhas 64150 SEUVALADA

Director de la publicacion : David Grosclaude

Acòrd entà amiar entà dauant era naua comissaria des Mossos d'Esquadra

Redaccion
VIELHA

Er Ajuntament de Vielha-Mijaran acordèc dimars en sesion plenària era concesion administratiua ath Departament de Governacion des terrenhs, ubicats ens zòna de Santa Gemma (Mijaran), a on anarà plaçada era futura comissaria qu'es Mossos d'Esquadra auràn ena capitau aranesa. Aguest acòrd s'artenhec tot e qu'es grops politics Unitat d'Aran (UA), Convergència Democra-

tica Aranesa (CDA) e Gent d'Aran i votèssen en contra. Es grops demanen que s'estúdie era possibilitat de cercar emplaçaments alternatius entà ubicar er edifici dat que opinen qu'eth que s'a trigat ei massa aluenhat de Vielha.

Er Alcalde, Jusèp Calbetó, que recebec eth supòrt deth Partit Popular entà aprovar aguest punt, responec as demanes des formacions politicas en tot dèder que: "siguec eth madeish Departament de Governacion qui decidic eth terrenh que tro-

baue melhor, dempús que des der Ajuntament se presentèssen diuerses opcions".

Eth Delegat de Govern dera Generalitat en Lhéida, Josep Giné, que visitèc eth passat mes de mai diferenti terrenhs en Vielha, propoats alavetz peth madeish Ajuntament, manifestèc que Santa Gemma ère ua zòna damb condicions fòrça bones pr'amor qu'ère pròp dera carretèra Nacionau 230, un aspècte que segontes Giné, lo hège eth mès avient entà que quinsevolha persona i poguésse accedir tostemp que n'auesse de besonh.

Tanben hec referéncia ara proximitat deth parc de Pompièrs d'Aran atau coma ara amplitud d'espaci damb eth que compdaue er endret.

Naves installacions

Es obres des naues installacions pòrien començar era setmana que ven. Rebrembem qu'era futura comissaria compdarà damb un espaci de 1600 mètres quarrats. Era inversion entara sua

SILVIA PUERTOLAS

Es òbres pòrien començar era setmana que ven

construccion artenherà es pròpleu tres cents milions de pessetes.

Es naues installacions dera policia autonòmica pòrien èster prèstes entath mes de mai de 1999, moment en qu'ei previst eth desplega-

ment des Mossos d'Esquadra de transit.

Es Mossos destinats ara Seguretat Ciutadana, que veirà ampliat era actuau dotacion eth mes de noveme der an que vié, tanben se ubicaràn en aguest centre.

telefons d'interès generau

64 18 01	Conselh Generau d'Aran	Cò de Saforcada	(25530 Vielha)
64 18 15	Musèu Val d'Aran	Major, 36	(25530 Vielha)
64 18 15	Ecomusèu de Vilamòs	Major, s/n	(25551 Vilamòs)
64 18 15	Musèu S. Joan d'Arties	Ctra. Baquèira, s/n	(25599 Arties)
64 00 80	Pompièrs Val d'Aran	Ctra. Nacionau, 230	(25530 Vielha)
64 00 04	Espeitau Val d'Aran	Espeitau, 5	(25530 Vielha)
64 82 29	Dispensari medicau - Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
64 82 11	Dispensari medicau - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 53 88	Farmàcia Palà - Baquèira	Edif. Campolias, s/n	(25598 Baquèira)
64 43 46	Farmàcia Palà - Arties	Ctra. deth Pòrt, s/n	(25599 Arties)
64 23 46	Farmàcia Català - Vielha	Avda. Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
64 25 85	Farmàcia Palà - Vielha	Sentin, 1	(25530 Vielha)
64 20 39	Farmàcia Moralejo - Bòrdes	Antecada, s/n	(25551 Es Bòrdes)
64 82 07	Farmàcia Almansa - Bossòst	Eduardo Aunós, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 44	Farmàcia Almansa - Les	Querimònia, 3	(25540 Les)
64 12 91	Parròquia de Salardú	Sant Andrèu, 1	(25598 Salardú)
64 00 21	Parròquia de Vielha	Pas d'Arrò, 8	(25530 Vielha)
64 82 53	Parròquia de Bossòst	Major, 31	(25550 Bossòst)
64 81 05	Parròquia de Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
64 20 44	Mòssos d'esquadra	Edif. Tressens baish	(25539 Betren)
64 80 14	Comissaria - Les	Ctra. de França, s/n	(25540 Les)
64 52 77	Guàrdia Civil - Baquèira	Parcatge Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
64 00 05	Guàrdia Civil - Vielha	Montcorbison, s/n	(25530 Vielha)
64 81 77	Guàrdia Civil - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 29	Traffic - Bossòst	Sorieus, s/n	(25530 Bossòst)
64 01 75	Casèrna militar - Vielha	Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
64 20 88	Gasolinèra - Vielha	Ctra. deth Tunel, s/n	(25530 Vielha)
64 72 91	Gasolinèra - Era Bordeta	Ctra. N-230, s/n	(25551 Era Bordeta)
64 71 00	Gasolinèra - Pontaut	Ctra. N-230, s/n	(25549 Pontaut)
64 57 26	Infor. torisme Salardú	Balmes, 2	(25598 Salardú)
64 16 12	Infor. torisme Arties	Pl. Urtau, 26	(25599 Arties)
64 01 10	Infor. torisme Vielha	Sarriulera, 5	(25530 Vielha)
64 82 07	Infor. torisme Bossòst	Eduardo Aunós, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 44	Infor. torisme Les	Pl. der Ajuntament, s/n	(25540 Les)
64 44 55	Infor. Baquèira Beret	Nucleu Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
64 09 79	Cen. Iniciatives Toristiques	Avda. Castièro, 15	(25530 Vielha)
64 72 32	Deportur	Sant Ròc, 1	(25550 Bossòst)
64 24 44	Camins des Pirinèus	Pas d'Arrò Baish, s/n	(25530 Vielha)
64 08 88	Escòla d'Equitacion	Ctra. França, s/n	(25530 Vielha)
64 28 64	Palai de Gèu	Eth Solan, s/n	(25530 Vielha)
64 81 57	Complexèu esportiu Bossòst	Era Lana, s/n	(25550 Bossòst)
64 01 95	Parada de taxis	Pl. Sant Antòni, s/n	(25530 Vielha)
932 65 65 92	Coches de linha		
906 33 00 03	Informacion meteorologica		
900 12 35 05	Informacion carretères		

Era Universitat Dubèrta de Catalonha d'interès en Aran

Dètz estudiants aranesi inscrits ena UOC

Redaccion
VIELHA

Un detzenat d'estudiants dera Val d'Aran son inscrits aguest cors en bèra ua des carrèrs dera Universitat Oberta de Catalunya, ua experiéncia inedita en Estat espanhòu que ja ei totaument consolidada e en expansion. Ath delà, eth rectorat dera UOC ei en convèrses damb eth Conselh Generau entà installà-i un punt d'informacion e gestion dera entitat universitària.

Era UOC neishèc entà facilitar er accés as estudis universitaris des persones que viuen luenh des ciutats a on son installadi es grani centres. Era sua concepcion ei mès enlè dera universitat a distància tradicionau, pr'amor qu'er usatge des naues tecnologies informatiques facilite er accés immediat as materials e ath professor. Er estudiant trabalhe des de casa e sonque a d'anar entà un centre de supòrt preestablit de manèra periodica. Ara per ara

es estudiants dera Val d'Aran an d'anar tath centre de Lhèida (973- 72 70 77, enes tardes).

Enquith 17 d'octobre que ven serà dubèrt eth periòde d'accés ath dusau semestre dera UOC, que començarà es sues activitats acadèmiques en març de 1999.

Era UOC calcule arribar aguest cors as 8.000 estudiants. As títols que venguie aufrint enquia ara i hig es licénciatures d'administracion e direccion d'empresas, filologia catalana e er accés ath dusau cicle d'umanitats des de quinsevolha auta titulacion.

Entath pròpleu cors aufrirà era licénciatura de documentacion (dusau cicle) e eth títol pròpri de graduat multimèdia (amassa damb era Politecnica de Catalunya).

Quauques des carrèrs dejà tradicionaus dera UOC son sciéncias empresariaus, psicopedagogia (dusau cicle), dret, engineries tecnicas informatiques de gestion e de sistèms, e administracion e

direccion d'empresas.

Aguest cors, mès de tres mil estudiants s'an matriculat des deth sòn ordenador mejançant era secretària virtual. Aguest mecanisme permet que quinsevolh estudiant dera universitat pogue hèr des de quinsevolh ordenador damb conexiòn a Internet es tramits academics, coma matriculà-se, cambiar de professor, consultar eth sòn expedient academic o sollicitar un certificat.

Eth telefon dera UOC ei eth 902-141141, e era web d'informacion ei <http://www.uoc.es>.

**ENTÀ
ANONCIS
TRUCAR
TATH**

**TELEFON
908.69.29.50**

Conselh e Ajuntaments acòrden er usatge e gestion de pistes e cabanes

Sindic e alcaldes signèren deluns es convènis de colaboracion

Redaccion
VIELHA

Dempús des amassades mantengudes mesi en darrèr entre Conselh Generau d'Aran e es alcaldes e pedanis des entitats menors descentralizadas, deluns se signèc ena Sedença deth Govèrn aranés es convènis, damb cada un des representants des pòbles, en que s'establie eth marc de colaboracion entar us e gestion de pistes forestaus e cabanes de nauta montanha. En acte i sigueren presents toti es alcaldes aranés a excepcion deth d'Arres.

Ei atau qu'en aguest document eth Conselh se compromet a condicionar o mantier es bastiments e apraiaments que melhoren es condicions d'abitabilitat de cabanes de montanha.

En document tanben se contemple era melhora deth Camin Reiau e dautes pistes en tot consolidar bases des caucades atau coma eth son sanejament, modificacions de traçats, o espodalhament des espònes de besonh entà facilitar es accèssi ath trafic rodad atau coma entara prevencion de hucs forestaus.

A compdar d'ara totes es òbres que s'intègren ath

SILVIA PUÉRTOLAS

Sindic, alcaldes e pedanis signèren deluns eth convèni

laguens d'aguest convèni auràn d'èster declarades prioritàries pes dues parts entà qu'era sua execucion se pogue amiar a tèrme.

Catalogacion

Era Val d'Aran, compde damb quate cents quilome-

tres de pistes forestaus. Ei per açò qu'entà amiar entà dauant aguest convèni s'an auut de delimitar ues qualificacions des pistes en tot tièr en compde diuersi factors.

Per un costat s'an qualificat es pistes d'interés gene-

rau coma poden èster es circuits toristics que barren es conexions d'un pòble damb un aute. En aguest cas es despenes de manutencion correràn ath cent per cent a cargue deth Conselh.

Enes pistes catalogades coma segondàries, d'interès

tanben toristic a mès de forestau e tara pagesia, era participacion economica serà deth 75% tath Conselh e deth 25% tàs Ajuntaments implicats.

Un tresau grop serien es tiraderes de husta des bòsqui, en quau es despenes de manteniment correràn a cargue der Ajuntament deth tèrme ath que pertanhen.

En aguest convèni tanben se i contemple era eliminacion de zònes a on actuament s'autorise era acampada de grups organisadi. Aguest punt s'aplicarà a mesura que se bastisquen equipaments alternatius. Tanben ei previst eth contròu des velocitats de veiculs e mòtos que circulen pes pistes forestaus.

Antecedents

Abantes d'arribar ara signatura definitiva d'aguest document eth Conselh Generau hec tot un seguit d'actuacions.

Prumèrament remetec a cada un des Ajuntaments e Entitats Menors descentralizadas un inventari de cada un des Camins Forestaus que passen peth sòn tèrme Municipau e ad aqueri que son propietaris de cabanes.

Dempús s'amassèc damb cada un des representants politics entà explicà-les quina auie estat era filosofia seguida entara redaccion d'aguest projècte e çò que se pretenguie damb eth madeish.

Era darrèra actuacion entà començar a trabalhar conjuntament siguec era signatura deth convèni de us e gestion.

Trenta empresaris aranés participen enes Jornades de Mercats Emissors

Redaccion
VIELHA

Dimèrcles se dauriren en Otèl Tuca de Betren es Cincau Jornades de Mercats Emissors enes que i participèren ath torn d'ua trentia d'empresaris deth parçan. Aguesta edicion que siguec inaugurada peth Sindic d'Aran, Carlos Barrera, e peth Director de Torisme de Catalonha, Joan Hortal, auèc coma finalitat aufrir as empresaris aranés era possibilitat de informà-se e promocionar directament eth sòn producte en exterior e en mercats concrets.

Ei atau que Torisme de Catalonha, que dediquec dus

dies ad aguesta edicion, portèc a sies des sòns promotors europèus entà exposar as empresaris es trets mès significatius des sòns mercats atau com era manèra de promocionar es productes en exterior.

Siguec justament eth maitin deth dimèrcles en que se hèren es exposicions des responsables de: França, Regne Unit-Irlanda, Finlàndia, Benelux, País der Est d'Euròpa e País Escandinaus, en tot sajar de definir es sòns mercats.

Es empresaris aueren dempús era possibilitat, per miei d'entrevistes personalizadas de contactar de manèra directa damb es directores d'aguesti mercats.

Eth país que desbelhèc mès

SILVIA PUÉRTOLAS

Es directores des país des Mercats Emissors

interès siguec França seguit de Benelux e País der Est.

Aguestes Jornades se vedèren completades dijaus ath maitin damb ua ponència que virèc ath torn deth Mie-

ambient e deth torisme e que corrèc a cargue deth geograf e professor dera Universitat de Bellaterra. Xavier Campillo.

Es Jornades de Mercats

Emissors, qu'ère eth primèr viatge qu'arribauen ena Val d'Aran, se trasladèren dempús entà Girona e Tarragona. Anteriorment s'auien hèt en Barcelona.

bramau

Sostenible

Imaginatx per un moment qu'era populacion der estat espanhòu se pòt plaçar tota en aguesta plana deth diari. Era populacion corresponenta a Catalonha serie apruprètz era corresponenta a ua setau part dera plana, ei a dider qu'eth "problèma catalan", aqueth territòri susceptible dera autode-terminacion, corresponderie a un shinhau mès d'ua colona d'aguest Bramau. Donques ben, era Val d'Aran damb era sua populacion caberie en un espaci apruprètz semblant ad aguesta "O". Evidentaments un conjunt atau non represente cap problèma entad arrés, encara mès, certans detractors des drets deth pòble catalan (e des auti), se permeten eth dar ua imatge de generositat e de comprensió damb un pòble tan petit. Ara ben, eth valor dera Val d'Aran ena sua peculiaritat culturau ei era capacitat representativa dera proteccion ara identitat; per lo petit se convertís en paradigma dera proteccion ara diversitat. Non cau jamès desbrembar quan parlam dera Val d'Aran e der aranés que mos referim a un bocinet petit, mès qu'a ath sòn front (ath sòn naut o ath sòn darrèr, segontes coma se guarda) tot un territòri fòrça mès gran: Occitània. Era Val d'Aran e er aranés son era punta d'un icebèrg que cau descurbir e que cau hèr gèsser ara superfície e qu'enes tèrmes

comparatius qu'emplegui en aguest article corresponderie a dues colones e mieja deth Bramau. Serie "le problèma occitan". Eth passat 27 de seteme en Aspet, populacion occitana plaçada entre era Val d'Aran e Sant Gaudenç ena celebracion dera "Hèsta au País", er alcalde dera poblacion mostrèc ua especiau deferéncia peth procès identitari aranés e ac manifestaue atau: "En procès de recuperacion dera identitat, era Val d'Aran ei eth modèl a seguir". Èm tan petitets qu'en mon des granes causes e des grani desvolopaments correm eth perill, tot e es esfòrci realisadi, de quedar insignificats e ignorats, e totun auem per lo petits quaquarren entà senté-mos satisfèts; ei aquera volentat tan longament manifesta a trauèrs des temps e des govèrns de demorar, de èster. En un mon qu'impulsa transformacions a velocitats incontrolables e dera revolucion dera comunicacion, un petit pòble mòstre era sua volentat d'auançar, d'èster en vagon de prumèra deth trèn dera melhora qualitativa ath temps que desire conservar era sua particulara manèra d'expressa-se e d'entèner era vida. Coma aqueri trebalhadors deth camp que vòlen conèisher es naues tècniques de produccion e qu'en tot reflexionar sus era conveniència dera produccion intensiva coma forma mès rentable

acaben determinant-se per un procès entremiei en tot profiter des auanci que les permeten seguir conservant era maxima qualitat des sòns productes, sense renunciar as melhores tècniques. Ei eth desvolopament sostenible. Hè uns dies ena Val Pellice, val occitana deth Piemonte italian, se desvolopèren ues jornades enes que s'explicauen e s'amassauen mòstres europèes de desvolopament sostenible. Es experiéncias qu'aucupèren era major part deth temps se referien a questions agràries,... I a experiéncias en tota Euròpa; collectius qu'an renonciat ara produccion intensiva en benefici d'ua produccion sufisenta e de major qualitat. An desvolopat ua capacitat de resisténcia semblanta ara que manifesta eth pòble aranés damb era sua lengua. Ei atau qu'en aguestes jornades i siguec presenta era Val d'Aran entà, ath cant des experiéncias economicas e de produccion de desvolopament sostenible, aportauem ua capacitat de desvolopament culturau sostenible, donques qu'a sabut enes ambits escolars, culturaus, politics,... auançar ath nivèu des comunitats der entorn en tot mantier era identificacion en emplec dera sua lengua. Es aranesi vòlen èster ath cant des procèsi e des comunicacions internacionaus en tot mantier era identitat, e vòlen qu'agues-

ta forma d'entèner eth desvolopament sigue eth de tota Occitània e eth de toti es collectius identitaris dera tèrra. Mariano Alloco, President dera Comunitat Montana Val Maira, Val Occitana deth nòrd-oèst d'Itàlia, ena trobada de Val Pellice, empleguèc eth tèrme d'Espaci entà definir ua polida Euròpa: "Era Euròpa, tament coma l'auem eretada deth segle passat, a viscut en aguest segle: aquera dera indústria e dera borgesia; seguidament: des pàtries; dempús: des nacions; darrèraments: era Euròpa des banques, des borses,..." "Sò persuadit que non pòt, ne deuerie èster era Euròpa des pàtries de bona memòria gaullista, ne, mens era Euròpa des pòbles a on an desfilat generacions des dera puresa dera raça, ath pòble escuelhut, e ara identitat nacionau". Cau que sigue era Euròpa des espacis; espacis a on poderien agregà-se "interèssi culturaus e interèssi economicas, a mès des aspèctes d'identificacion: dera apropiacion o dera reapropriacion dera lengua, ara reescritura e ath repensament dera pròpria istòria,...". En ua Euròpa culturaument sostenible, era Val d'Aran represente era punta visibla d'un modèl qu'a de comprèner tot er Espaci Occitan qu'Alloco definís.

Jusèp Loís Sans Socasau
Institut d'Estudis Occitans - Aran

Acaben es òbres de restauracion deth campanau de Garòs

Redaccion
VIELHA

Un equip de hustèrs a portat a tèrme, pendent tot eth mes de seteme, es òbres de reparacion deth losat deth campanau dera Glèisa Sant Julian de Garòs entà esvitar que i entre umitat en sòn interior.

Era Glèisa, que siguec bastida entre es segles XII e XV, compde damb eth campanau que pertanh ath segle XVII. Aguest a estat reformat der estat en qué se trapaue coma conseqüéncia d'un terratrèm que se produsic er an 1923 qu'afectèc ad aguesta part deth temple.

Un des problèmes damb es que s'an trapat ara ora de reparar eth losat a estat era inaccessibilitat ath madeish, dat qu'era Glèisa de Sant Julian se trape en un endret a on es camions non i podien entrar entà installar era grua qu'ère de besonh entà facilitar aguest trabalh exterior. Ei atau que s'aueren de hèr uns horats des der interior deth campanau que permeteren as operaris accedir tath losat entà

hèr aguest trabalh de manèra totaument artèsanau.

Segontes er Archiprèste dera Val d'Aran, Mossen Josèp Amiell: "Era reparacion ère pendent de hèr de tres ans ençà. Ara, un viatge s'a portat a tèrme aguesta prumèra actuacion, era nòsta intencion ei apraiar es parets a on tanben i a henerècles conseqüéncia deth madeish terratrèm. Totun aguest non ei un trabalh d'immediata execucion perque eth son estat actuau non compòrte cap perill d'esbaus, se tracte sonque d'ua question d'imatge".

Es òbres an agut un còst totau de quate centes mil pessetes pagades per Ajuntament deth Naut Aran.

En tot profiter es trabalhs tanben s'a collocat era viroleta, de dus mètres de nautada, que ja torne a coronar eth campanau dempús que hè dus mesi queiguèsse coma conseqüéncia d'ua ventada.

En aguesta part superiora s'a profitat entà hèr mès solida era base que la ten. Era viroleta s'a plaçat en tot èster enlairada damb un elicotèr enquia hicà-la en horat.

Es òbres an acabat aguesta passada setmana

SILVIA PUERTOLAS

Garona enjós

Recontre d'elegits a l'entorn de la cultura occitana a Tolosa

David Grosclède
LESCAR

Al'iniciativa del conse d'una comuna petita de Gasconha, uns elegits locals d'Occitania s'aplegaràn lo 21 d'octobre a Tolosa.

L'iniciativa lançada per R. Bibonne, lo conse de la comuna de Langoiran en Gasconha, se concretizarà lo 21 d'octobre per una amassada a Tolosa. Lo conse de Langoiran (2.400 estatjants) prepausèt al mes d'abril passat qu'una accion en favor de la cultura occitana foguèsse lançada dempuèi la basa, a saber las comunas.

Lo dossièr qu'acompanhava la letra èra sens ambigüitat sus la demarcha occitanista. La voluntat clarament marcada èra de federar los que, en país occitan, son estacats a un biais de viure, a una cultura e a la lenga.

R. Bibonne, lo conse de Langoiran, explicava que seriá de segur interessant que los qu'an ja una experiéncia dins lor comuna, la poguèssen presentar a d'autres elegits, qu'an l'intuicion o l'enveja de far quicòm, mas als quals

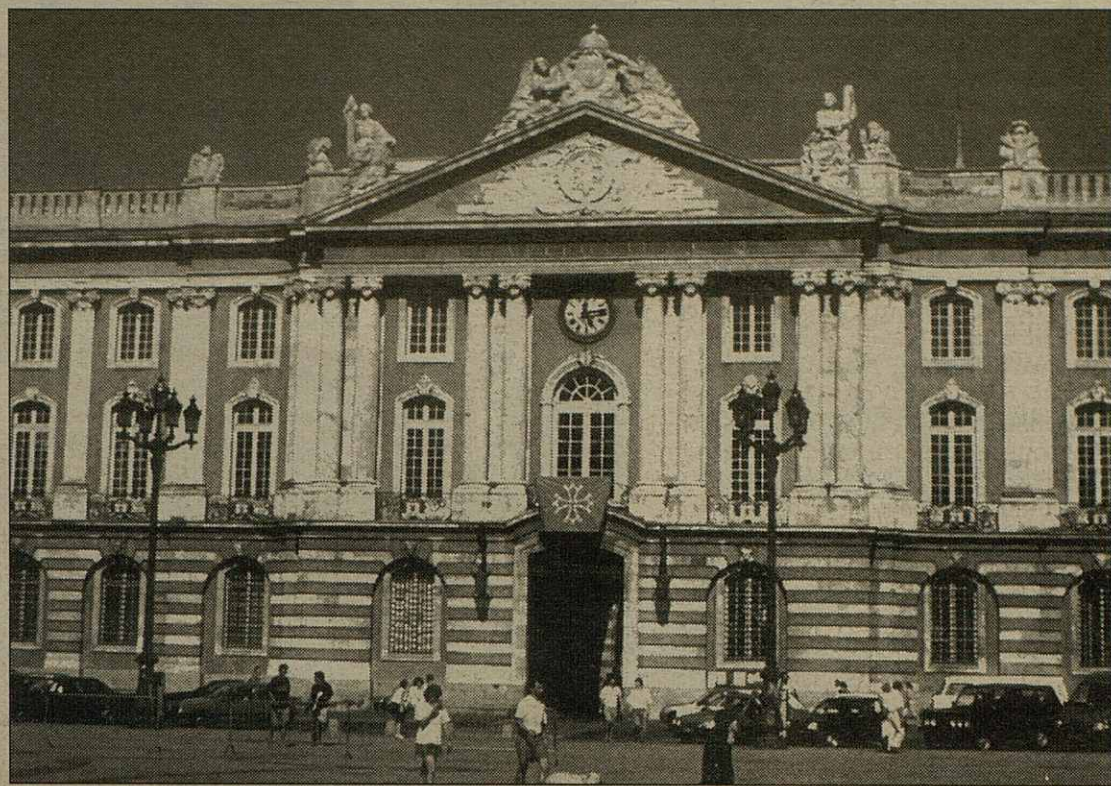
manca benlèu una idèa concrèta, una clau. L'objectiu segond seriá de se poder presentar com ua "fòrça de proposicion" cap als poders publics.

L'ambicion es dins un primièr temps de poder signar una carta titolada "Viver en país d'Oc" que seriá sonque un engatjament sus quauques punts generals.

Al cap de sièis meses l'iniciativa sembla d'aver portat resultats interessants. I a avut fòrças respòndas positivas vengudas d'un pauc pertot en Occitania. La primièra amassada de Tolosa prevei una discussion a l'entorn de las accions prioritàrias que se pòdon menar dins una municipalitat, una reflexion sus la faison de far circular l'informacion alprès dels autres elegits e enfin un debat suls mejans de financiar las accions.

Idèa dins l'aire

R. Bibonne lo conse de Langoiran es pas vertadièrament un militant occitanista. Ensenhant, conse de sa comuna dempuèi 19 ans, reivindica sa gasconitat quitament se parla pauc la lenga. La sensibilitat a la question de la cul-

Accion en favor de la cultura occitana a Tolosa

tura occitana li ven a l'encòp de son interès per l'istòria e de l'observacion que fa de l'evolucion del país on demora, victima d'una pèrta de personalitat e d'identitat.

Defendre, promòure la cultura occitana pr'amor es ua necessitat per existir en l'Euròpa de deman. Aquela Euròpa es l'escasença per nòstra cultura,

cò ditz R. Bibonne. La lenga, òc segur mas tanben l'istòria per interessar los joves al país e atal naturalament anaràn cap a la lenga. Lo dangièr seriá d'ensenhar la lenga com marginalizada.

"Reflexe d'occitans"

R. Bibonne pensa que los elegits devon aver un "reflexe d'occitans" pr'a-

mor quitament los que parlan pas la lenga son, cò ditz: "nombroses a èstre convençuts de la necessitat de cò que fasèm". Concretament lo conse de Langoiran voldriá que se faguèsse rapidament "una associacion dels conses d'Occitania" e que se signèsse una carta que seriá un engatjament moral per orientar las politics municipals.

Evidentament aquí nos centrarem pas sus l'ensenhament de l'occitan a la Val d'Aran mas puslèu sus l'ensenhament de l'occitan coma lenga estrangiera dins Catalonha tota. Aqueste comencèt fa ja una bona pausa a l'Universitat Autònoma de Barcelona de la man del Dr. Xavier Lamuela, cercaire fòrça conegut dins l'encastre de la linguistica romanica e de la sociolinguistica. A una contunhança uèi a l'Universitat de Girona e mai que mai a l'Universitat de Lleida ont lo Professor Jordi Suïls ensenha l'aranés e ont son estudiadas amb grand interès las relacions pirenenças linguistics o autras.

La creacion de l'Arxiu Occitan l'an 95 a l'UAB, foguèt una data essenciala per la preséncia de l'occitan a Catalonha. L'an seguent, gràcias a la participacion de l'Universitat Pau Valeri de Montpelhièr, arribèt a l'Universitat Autònoma un lectorat d'occitan e s'entamenèt aital lo primièr nivèl d'occitan que

coneguèt una capitada ben importanta.

Actualament, tresena annada de foncionament d'aqueste lectorat, son ja tres los nivèls ensenhats a l'UAB. S'i pòt accedir pel Servei d'Idiomes Moderns que porgís una bona part dels ensenhaments de lenga de l'Universitat. A mai existisson de corses de lenga, literatura e civilizacion que son oferts dins lo curriculum basic e es mestier de mençonar qu'ongan lo Professor Antoni Rossell lançarà un nòu cors "Catalonha e Occitània" qu'estudiarà las relacions entre tots dos païses, tradicionals e contemporanèas a l'encòp. Pels corses de lenga, la causida foguèt la d'un occitan

estandard basat essencialament sus de lengadocian central amb qualques traches provenents de la zona de Montpelhièr. Pasmens s'ensaja de presentar la realitat dialectala de l'occitan per preparar l'estudiant a la diversitat de tèxtes, grafias e d'autors que podrà trapar.

Un dels problèmas màgers que dificulta la confeccion dels corses d'occitan (e es mai grèu encara se son de corses per un public non-francofòn) es la manca de material adaptat, e tanplan la granda dificultat per accedir a de material que pòsca provenir de tots los airals de lenga occitana (de zonas coma la lemosina son ben sovent malconegudas o simpletament desconegudas).

En cò que concernís l'ensenhament de l'occitan a nivèl dels collègis e licèus catalans meriton d'èsser mençonadas las iniciativas entamenadas dempuèi tres ans dins l'airal barcelonés pels professors Pere Manau a Sant Cugat del Vallès e Jaume Figueras a Sabadell. Aquels corses an una capitada plan interessant a nivèl dels escolans plan segur mas tanben, e cal lo remarcar bravament, dins la divulgacion de la realitat occitana a nivèl dels autres professors, dels parents e de las vilas concernidas. Aquestes modestes mas persistents esforços solide que s'enrasigaràn e faràn grilha de generacions venidoiras a l'universitat qu'auràn probablament

L'ensenhament de l'occitan a Catalonha

Claudi Balaguer

una competéncia ja importanta en occitan. E aital pel simple fach dels contactes amb los autres estudiants, l'occitan vendrà cada còp mai una lenga "normala" comparada amb las autras lengas, lo podèm esperar.

Fin finala, nos devèm d'anonciar una nòva de las mai bonas e importants (que segurament n'avètz ja ausit parlar dins los darrièrs Aué), la creacion de corses d'aranés a Barcelona que laissa presagiar una espelida encara mai espectaculara de l'occitan en tèrras catalanas.

Col·labora l'Arxiu Occità
de la UAB

Institut d'Estudis
Medievals.
Edifici B.
08193 Bellaterra (Barcelona)
Telèfon 93 581 11 44
E-mail
arxiuoccita@blues.uab.es

miralhem-mos

“Ena mina crubàuem cinc pessetes cada dia e per ua garia mo'n dauen tres”

ANA FORMENT

Hè d'açò lèu un sègle. Parli de quan es pagesi auien de pujar entra montanha tà hèr o limpiar es camins pes quaus portarien dempús eth sòn bestiar. Un òme d'Arres, diden que de çò d'Arnau, picant en un malh descubic qu'aquiu i auie minerau. Cuelhec ua peira e sense díder arren se la metec ena pòcha. De tan content qu'ère decidic anar a hèr un bon minjar, e atau qu'arribèc en Bossòst. Mingèc e beuec e de tant que beuec que comencèc a parlar mès deth compde. Tres òmes qu'aquiu èren s'aprofitèren dera situacion e anèren a veir s'aquerò que compdaue eth d'Arres ère vertat. Vederen qu'atau ère e comencèren a cridar: “Victòria, Victòria!”.

Quan eth de çò d'Arnau anèc tà Lhèida tà declarar era mina, se trapèc que ja ère declarada e qu'auie nòm e tot! ; ère era mina Victòria. Estonat e decebut, mès non pas vençut, tornèc entara Val e pugèc un aute còp tà on auie trobat eth minerau. Aguest viatge se n'anèc mès entath nòrd. Piquèc e aquiu que trobèc mès minerau. Ère un miracle entath praube òme d'Arres ; e atau que siguec eth naisheiment dera mina Milagro.

Juan Peremartí Abó, de Bossòst, condèc atau ath sòn hilh Tonet era istòria deth naisheiment des mines de Bossòst e atau que me la condèc eth a jo. I auie ua tercièra, era mina Margalida, mès aguesta, encara que mès vieilha, ère mès prauba. Juan Peremartí, de çò de Berrugat, neishec er an 1885 e trebalhèc lèu 30 ans ena mina, der an 1908 ar an 1938. Eth s'encuedaue deth bocart, eth lòc a on se lauaue eth minerau. Tonet rebrembe en tot arribar coma eth sòn pair sabie, estant en casa, s'es maishines foncionauen o non. “S'apropaue ara paret e sonque escotant eth resson des maishines sabie se quauquarren non marchaue”. Tonet me ditz qu'encara le semble veir ath sòn pair gèsser ath mès córrer de casa tà anar a apariar bèra maishina.

Ena mina trebalhauen mès de 150 persones e èren es hemnes es que s'encuedauen de lauar eth minerau. Èren mines de zènc e plom e se dauriren er an 1908. Dèren trabalh a molti aranesi, sustot as deth Baish Aran. Juan Peremartí, de çò de Miñana de Bossòst, trebalhèc en bocart 10 ans.

Trabalhadors dera mina celebrant Santa Barbara patrona des minèrs

Abantes i auie treballat pendent 25 ans de carretèr, transportant eth minerau enquiath Pònt de Rei. Juanito, coma li diden en pòble, ei un des nòsti vielhs tamb mès causes tà compdar, pr'amor qu'a lèu un sègle de viuences. Neishec eth 27 de junhsèga der an 1902 e as sòns 96 ans a ua salut e ua memòria envejables.

Quan auie 16 ans ja cargaue tamb paquets de minerau que pesauen mès de 50 quilòs. Ath principi portauen aguesti paquets tamb bès enquià Marinhas, qu'ère a on arribauèc eth tren, mès un shinhau mès tard heren un tram de via qu'arribauèc enquiath Pònt de Rei. “Jo è vist 40 parells de bès en Pònt de Rei !”, me ditz Juanito daurint es uelhs coma iranges. Quan Miñana comencèc a trabalhar en bocart ja ère madirat. “ Me meteren de surveillant dera transmission d'un motor de 60 shivaus. Aguest motor hège foncionar era correja a on se lauaue era

peira, tanben era machacadora e bèra maishina mès.”

E lheuath eth baston seguís rebrembant aqueri tempsi: “començauem a trabalhar tàs 6 deth maitin e non parauem enquià meddia. Dempús tornauem tàs 2 e èrem aquiu enquià 6 dera tarde”. Per aguesta jornada de 10 ores li dauen 5 pessetes. Alavetz ua garia se venie per tres. Eth dimenge non se trebalhaue, se ben s'aprofitauèc tà reparar es maishines. Juanito anaue mès d'un dimenge na trabalhar, atau guanhaue 5 pessetes mès.

Es dimenges se trebalhaue des 6 as 10 deth maitin e per aqueres quate ores pagauen parièr que per ua jornada de dètz ores. Juanito ditz que tamb aqueres 120 pessetes segures cada mes n'auien pro entà viuer, encara que coma molt ben ditz “eth bocart ère era darrèra causa, se i anaue quan non s'auie arren mès”. Es mines dèren trabalh a molti aranesi, mès tanben a forasters. Venguèren

tara Val d'Aran molti minèrs d'Astúries. Quauqu'un se quedèc a viuer aci, mès molti trebalhauen dus o tres mesi e dempús se n'anauen. Naut, enes mines, se heren barraques e aquiu dormien es minèrs que non viuien ena Val.

Juanito rebrembe qu'es dimenges, quan aguesti minèrs baishauen tà Bossòst, tostemp i auie tapatge o gin-hauetades. “Alavetz toti s'escapauen entara montanha”.

Es mines se barrèren er an 1932; segontes Miñana siguec eth plastic eth que hec fracassar es de zènc.

Er an 1950 se tornèren a daurir, diden que pera guèrra de Vietnam, ja que França auie de besonh materiau de guèrra. En 1954 se barrèren per segon e darrèr viatge. Aué, en lòc a on èren plaçades es mines sonque demoren quate peires, mès aqueri ans de dur e intens trabalh non s'an borrrat pas des ments des molti aranesi que coma Juanito Miñana aquiu i trebalhèren.

Propietari:
JOSEP ALTADILL GONZALEZ

Establiment Gourmet
Pinxos - Tapes
Bodega (criances, reserves
i grans reserves)
Productes de la Vall
Menjar preparat per emportar

Passeg dera Libertat, 5 • Vielha
Tel./Fax (973) 64 08 82
25530 VIELHA (LLEIDA)

EMPRESARI O TRABALHADOR:

- ✓ S'as un projecte d'empresa o autonòm.
- ✓ S'ès capaç d'amià-lo damb exit te podem ajudar.
- ✓ Plan d'empresa, finançament, subvencions.

J. TOLO E ASSOCIATS, C.B. Tel. 973 64 21 58